

LIIKKUVA PYHÄRANTALAINEN

Pyhärannan kunnan liikuntastrategia
2014-2020

PYHÄRANNAN KUNNAN LIIKUNTAOHJELMA 2014-2020
LIIKKUVA PYHÄRANTALAINEN

Pyhärannan kunnan ensimmäinen liikuntaohjelma "LIIKKUVA PYHÄRANTALAINEN" on kunnan liikuntapalveluiden kehittämistä koskeva pitkän aikavälin toimintaohjelma, joka ohjaa liikunnan suunnittelua, tarjontaa ja liikunta-alueiden kunnossapitoa.

Liikuntaohjelman tavoitteena on kehittää liikuntapalveluita vastaamaan pyhärantalaisten tarpeisiin ja edistää liikuntamahdollisuuksia.

Ohjelma on laadittu liikunstrategisen ryhmän työnä, eri hallintokuntien välisenä yhteistyönä ja liikunnan eri toimijat sekä pyhärantalaiset ovat osallistuneet sen laadintaan.

Ohjelmassa on asetettu tavoitteita ja toimenpide-ehtotuksia liikuntapalveluiden eri osa-alueiden kehittämiseksi. Pyhärannan liikuntaohjelman kehittämissuunnitelman toteuttamisesta päätetään vuosittain osana taloussuunnittelua.

Liikuntapalveluiden toimintaa ja Pyhärannan liikuntaympäristöä käsittelevässä ohjelmassa esitellään nykytila, kehittämistavoitteet ja -toimenpiteet, joiden kautta edistetään pyhärantalaisten liikuntamahdollisuuksia. Pyhärannan kuntastrategian kautta määrittyy liikuntapalveluiden toiminnalle tavoitteet ja painopistealueet, jotka ohjaavat kehittämään palveluita pyhärantalaisten muuttuviin tarpeisiin.

Kiitämme kaikkia liikuntaohjelman valmisteluun osallistuneita hyvästä yhteistyöstä. Liikuntaohjelma on vasta alkua pitkäjänteiselle työlle, joka tarkoittaa jatkuvan kehittämisen ja arvioinnin kautta. Ohjelman toteuttamisen myötä parannetaan pyhärantalaisten elinympäristöä sekä hyvinvointia ja kannustetaan pyhärantalaista liikkumaan ja nauttimaan liikunnan tuomasta hyvinvoinnista.

Pyhärannassa 2014

Katja Törrönen
Kunnansihteeri

Pauliina Kivimäki
Vapaa-aikalautakunnan puheenjohtaja

Toimittanut: Pyhärannan kunta
Juha Teräsvasara ja Katja Törrönen

Sisällys

<u>1. JOHDANTO</u>	4
<u>2. LIIKUNTAPOLITIIKAN LÄHTÖKOHDAT</u>	5
<u>2.1 Liikunta kunnallisena peruspalveluna</u>	5
<u>2.2 Toiminta-ajatus ja tehtävät</u>	6
<u>2.3 Arvot ja päätavoitteet</u>	6
<u>2.4 Visio</u>	7
<u>2.5 Tulevaisuus</u>	7
<u>3. PYHÄRANTA LIIKUNTAYMPÄRISTÖNÄ</u>	8
<u>3.1 Kuntayhteistyö</u>	8
<u>3.2 Kuntalais- ja seurakyselyt</u>	8
<u>3.3 Toimintaympäristöanalyysi</u>	8
<u>4. LIIKUNTAPALVELUT PALVELUNTUOTTAJANA</u>	9
<u>4.1 Vapaa-aikalautakunta</u>	9
<u>4.2 Liikuntapalveluiden palveluverkkosuunnitelma</u>	10
<u>4.3 Liikuntapaikkojen toimenpidesuunnitelma</u>	10
<u>4.4 Liikunnanohjauspalvelun toimenpidesuunnitelma</u>	10
<u>4.5 Sidosryhmät</u>	10
<u>4.6 Organisaatio ja talous</u>	11
<u>4.7 Avustukset</u>	11
<u>5. LIIKKUVA PYHÄRANTA</u>	11
<u>5.1 Kehittämistavoitteet</u>	11
<u>6. OHJELMAN TOTEUTUS JA SEURANTA</u>	11

1. JOHDANTO

Pyhärannan kuntastrategia 2025 on kunnan ylin strategia, joka toimii perustana kaikille muille strategisille ohjelmille ja suunnitelmille.

Kuntastrategian arvoja ovat neljä valtuuston määrittelemää yhteistä arvoa: asiakaslähtöisyys, avoimuus, uudistuskykyisyys ja vastuullisuus.

Arvot heijastuvat kaikista päämääristä, joita kohti kaikessa toiminnassa pyritään.

Pyhärannan kunnan toiminta-ajatuksena on: Pyhäranta tarjoaa turvallisen ja luonnonläheisen asuinympäristön kolmen kaupungin sylissä. Se tukee kuntalaisten, yhteisöjen ja yritysten toimintaedellytyksiä ja hyvinvointia. Kunta järjestää kuntalaisten tarpeisiin perustuvat palvelut monin eri tavoin kunta- ja seutukuntarajat ylittäen.

Pyhärannan kunnan visio kuvaa kunnan tahtotilaa vuonna 2025:

VISIO 2025

Vuonna 2025 Pyhäranta on kiinnostava asuinkunta. Olemme taloudellisesti vahva ja teemme rohkeasti omat valintamme. Osaamistamme, vastuullisuuttamme ja yhteistyökykyämme arvostetaan. Yritykset ja yhdistykset kuuluvat yhteisöömme ja edistävät kanssamme kuntalaisten hyvinvointia. Meidät tunnetaan tuulipuistosta, perinteisistä tuulimyllyistä sekä kannattavasta matkailu- ja teollisuusalan yritystoiminnasta

Asiakas- näkökulma strategiassa huomioi kuntalaisen tarpeet ja tavoitteena on hyvinvoiva pyhärantalainen. Talous- näkökulma tuo esiin supistuvien talousresurssien optimaalisen käytön. Prosessien ja rakenteiden näkökulmasta tarkasteltuna ”oikeat palvelut tavoittavat asiakkaat oikeassa paikassa oikeaan aikaan”. Henkilöstö- näkökulmasta tarkasteltuna oikea osaaminen tavoitetaan ja henkilöstö on motivoitunutta kehittämiseen.

Päämääränä on se, että Pyhärannan palvelut ovat asiakaslähtöisiä, tehokkaita ja palveluverkko on tarkoituksenmukainen. Kaikkea toimintaa leimaa valtuuston asettamat yhteiset arvot: asiakaslähtöisyys, avoimuus, uudistuskykyisyys ja vastuullisuus.

Pyhärannan kunnan liikuntaohjelma tukee ja toteuttaa kaikkia kuntastrategian arvoja, toiminta-ajatusta ja visiota. Liikuntaohjelma käsittää liikuntapolitiikan lähtökohdat, Pyhärannan liikuntaympäristönä, liikunnan palvelutuotannon sekä kehittämisen ja arvioinnin suunnitelmat. Liikuntaohjelma on kunnan pitkän aikavälin toimintasuunnitelma, joka ohjaa liikuntatuotannon suunnittelua, kunnossapitoa ja mahdollista rakentamista.

Liikuntastrategian valmistelu on edennyt prosessina, jossa on strategiatyöryhmän työskentelyn lisäksi kuultu mm. työntekijöitä, kuntalaisia ja asiantuntijoita.

Pyhärannan liikuntastrategiassa vuosille 2014 - 2020 luodaan liikunnan suuntaviivoja tuleville vuosille. Liikuntastrategia toimii samalla myös informatiivisena materiaalina johdolle, muille hallintokunnille sekä kaikille kunnan asukkaille.

Liikuntastrategian laatimiseen osallistunut työryhmä:

Jarkko Laivo, kunnanhallitus, työryhmän puheenjohtaja
Jari Heikkilä, sivistyslautakunta
Arto Sainio, tekninen lautakunta
Pauliina Kivimäki, vapaa-aikalautakunta
Jerri Tammi, Ihoden Kiri
Juha Hyvärinen, Pyhärannan Myrsky

Liikunta-nuorisopoliittisen strategian koonti:
kunnansihteeri Katja Törrönen ja vs. vapaa-aikasihteeri Juha Teräsvasara

2. LIIKUNTAPOLITIIKAN LÄHTÖKOHDAT

Suomalaiset harrastavat liikuntaa entistä enemmän vapaa-ajallaan, mutta työn fyysiset vaatimukset ja arkiliikunnan määrä on vähentynyt viimeisten vuosikymmenten aikana. Tämä on johtanut fyysisen kunnan rappeutumiseen ja ylipainoisten ihmisten määrän kasvuun. Erityisen huolestuttavaa on tieto siitä, että ylipainoisten nuorten määrä on kolminkertaistunut. Huonokuntoinen, vähän liikkuva ja ylipainoinen kuntalainen on suurempi riski sairastua ja lisää siten kustannuksia niin sosiaali-, kuin terveystoimen osalta kunnan budjetissa. Tästä johtuen liikunnasta säästäminen voi muodostua kunnalle kalliiksi, tosin näistä säästöistä kärsitään korkojen kanssa muutaman vuoden viiveellä.

Liikunnan positiiviset vaikutukset yksilön ja yhteisön hyvinvoinnille ovat suurimmalle osalle meistä tuttuja. Liikunta on yksi tärkeimmistä mahdollisuuksista vaikuttaa ihmisten niin fyysiseen, kuin henkiseen hyvinvointiin. Suomessa pelkästään tyypin 2 diabeteksen kohdalla välttämättömien hoitokulujen kustannukset mitataan miljardeissa euroissa. Puolelle miljoonalle tyypin 2 diabeetikolla ja suuren diabetesriskin henkilöille liikunnalla ja terveillä ravitsemustottumuksilla olisi mahdollisuus säästää miljoonia euroja vuosittain. Kansainvälisen terveysjärjestö WHO:n mukaan jopa 90% tyypin 2 diabeteksestä olisi ennaltaehkäistävissä riittävällä fyysisellä aktiivisuudella ja terveellisellä ravinnolla. Suomessa liian vähäinen liikunta nostaa vuosittaisia kustannuksia 300-400 miljoonaa euroa. Monipuolisen liikuntakentän tarjoaminen kunnan asukkaille vauvasta vaariin luo mahdollisuuden liikunnallisten ja terveiden elämäntapojen opetteluun, sekä mahdollistaa niiden omaksumisen osaksi koko elämän kestävää polkua.

2.1 Liikunta kunnallisena peruspalveluna

Liikunta on peruspalvelu, joka kuuluu kuntien tehtäviin. Suomen perustuslain mukaan liikunta luetaan sivistyksellisiin perusoikeuksiin. Kysymys ei kuitenkaan ole subjektiivisista perusoikeuksista, vaan pikemminkin on kysymys julkisen vallan velvoitteesta luoda edellytyksiä liikunnalle. Kunnat, jotka ovat lähinnä kansalaisia toimiva hallinnon taso, vastaavat palvelujen toteuttamisesta. Valtio myöntää kunnille valtionosuutta toimintaan sekä avustuksia liikuntapaikkarakentamiseen ja erilaisiin kehittämishankkeisiin.

Liikuntalailla on säädetty kuntien tehtävistä edellytysten luomiseksi liikunnalle. Määrittely on kuitenkin väljä eikä se säätele kansalaisille tarjottavien liikuntapalvelujen tasoa ja sisältöä toisin kuin esimerkiksi perusopetusta koskeva lainsäädäntö. Itsehallinnollisina

yhteisöinä kunnat voivat itse määrittellä palvelujen sisällön ja tason sekä tavat, joilla ne huolehtivat edellytysten luomisesta lii- kunnalle. Tämä korostaa kunnan omaa strategista näkemystä liikunnan hyvinvointimerkityksestä, eri väestöryhmien palvelutarpeista sekä palveluiden tuottamistavoista.

2.2 Toiminta-ajatus ja tehtävät

Vapaa-aikatoimen tarkoituksena on luoda edellytyksiä liikunnalle, edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Lisäksi toiminnoissa huomioidaan tasa-arvo, suvaitsevaisuus ja ympäristön kestävää kehitystä.

Terveyden edistämässä liikunta on yksi merkittävimmistä tekijöistä. Suurin osa tyyppi 2 diabeteksestä ja valtimotaudeista ml. sepelvaltimotauti ovat ehkäistävissä terveillä elintavoilla, joista liikunta on yksi merkittävä tekijä. Liikunta myös vähentää stressiä, parantaa mielenterveyttä ja vähentää monia tuki- ja liikuntaelinsairauksien oireita jne.

Lasten liikunnan valtakunnallinen suositus liikkumisen määrästä on n. 1-2 tuntia päivässä. Koululiikunnan määrä ei riitä tätä suositusta täyttämään. Liikunnan lisäämiseksi tehdään yhteistyötä paikallisten toimintaryhmien (esim. erilaiset yhteiset välinehankinnat) ja kunnan omien hallintokuntien kanssa (sivistystoimen kanssa esim. kouluvierailut). Liikuntastrategia selkiinntää olemassa olevat palvelut ja tuo esille selkeän tahtotilan liikunnan tulevaisuuden suhteen.

2.3 Arvot ja päätavoitteet

Vapaa-aikatoimen arvot pohjautuvat kunnan yleiseen strategiaan sekä valtakunnallisen liikuntapolitiikan arvoihin, joita ovat tasa-arvoisuus ja liikunnan edistäminen. Vapaa-aikatoimi vahvistaa liikunnan kansalaistoimintaa tukemalla järjestöjen ja yhdistysten toimintaedellytyksiä.

Yhteistyö ja erilaiset tukitoiminnot, joita ovat muun muassa tiedottaminen ja avustukset, edistävät liikuntatoimintaa. Ikääntyvä väestö ja liikunnan vähentyminen lisäävät terveyttä edistävän liikunnan tarvetta. Se toimii ennaltaehkäisevänä tekijänä ja lisää toimintakykyä ja hyvinvointia.

Asiakaslähtöisyydellä toiminnassa tarkoitetaan palveluiden suunnittelua ja kohdentamista asiakkaiden tarpeiden mukaisesti, jolloin liikuntapalvelut ovat mahdollisimman monipuolisesti kuntalaisten tavoitettavissa. Välineinä arvojen ja päätavoitteiden saavuttamiseksi toimivat valtakunnalliset liikuntaohjelmat, yhteistyö, tukitoiminnot ja terveyttä edistävä liikunta.

Valtioneuvoston hyväksymä periaatepäätös liikunnan edistämisen linjoista ohjaa palvelujen kehittämistä. Periaatepäätöksen liikunnan edistämisen linjoista tarkoituksena on julkishallinnon toimin edistää liikuntaa, liikunnallista elämäntapaa ja harrastusta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä eettisesti kestävää ja yhteiskuntavastuullista kilpa- ja huippu-urheilua. Tavoitteena on lisätä liikuntaharrastamista ja fyysistä aktiivisuutta elämäntapaa kaikissa vaiheissa ja lisätä työikäisten omavastuuta liikunnasta. Erityishuomiota periaatepäätöksessä kiinnitetään liikuntaerojen kaventamiseen ja liikunnan kannalta heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien liikunnallisuuden tukemiseen. Samalla kuitenkin turvataan liikuntaa jo harrastavien edellytykset harrastaa ja kehittää itseään. Terveyttä edistävällä liikunnalla pyritään lisäämään kokonaisvaltaisesti kuntalaisten hyvinvointia.

Vapaa-aikatoimi tekee yhteistyötä eri liikuntaseurojen ja -järjestöjen kanssa ja tarjoaa tukitoimintoja niille. Erilaisia tukitoiminnan muotoja ovat mm. seurojen ja järjestöjen toiminnasta tiedottaminen sekä avustusten osoittaminen niiden toimintaan. Toiminta tukee näin yleisempää näkökulmaa, jossa kuntalaiset ja ympäristö voivat hyvin.

2.4 Visio

Liikkuva pyhärantalainen = Hyvinvoiva pyhärantalainen

2.5 Tulevaisuus

Pyhärannan kunnan vapaa-aikatoimen suurimpia haasteita tulevina vuosina ovat liikunta- ja nuorisopalveluiden osalta talouden tiukkuus. Tarvitaan selkeitä visioita ja strategisia päätöksiä siitä, mitä palveluja priorisoidaan, mitä palveluja kunta tuottaa, mitä voidaan tuottaa esim. yhteistyössä naapurikuntien kanssa, mitä palveluja ulkoistetaan ja mitä palveluja yksityinen sektori voisi tarjota kunnan palvelutarjonnan sijaan.

Tilaaja-tuottajamalli on saatava tulevaisuudessa toimimaan sujuvasti ja järjestöille suunnatut toiminta-avustukset ja niiden taso vaativat periaatteellisia päätöksiä. Jotta järjestöt pystyvät toimimaan ja tekemään vapaaehtoisuuteen perustuvaa työtä yhteiseksi hyväksi, tulee niitä tukea taloudellisesti niin, että toimintaedellytykset säilyvät muiden kustannusten nousussa.

Muuttuvan palvelurakenteen vuoksi kunnan työntekijät sekä luottamushenkilöt tarvitsevat päätöksien tueksi strategisen apuvälineen, liikuntapoliittisen strategian, jonka avulla toimintaa voidaan kehittää sekä viedä suunnitelmallisesti eteenpäin. Liikuntastrategista työtä täydennetään myöhemmin koko vapaa-aikatoimen strategialla ja näin tavoitteet voidaan saumattomasti nittoa myös kunnan yleiseen strategiaan. Tärkeää on, että kunnan oma tahtotila omien palvelujen tarjoamisen ja yleisesti liikunnan suhteen on selvillä kun yhteiskunnan rakenteet tulevat kohtaamaan lähivuosina muutoksia.

Liikunta- ja nuorisohallinto tulevat muuttumaan yhteiskunnan rakennemuutosten mukana.

Hyvinvointivaltiossa tapahtuvat muutokset vaikuttavat kuntien peruspalveluihin. Kuntalaisten odotukset palvelutarjonnasta, niin sen laadusta kuin myös määrästä kasvavat kaiken aikaa, kun taas kuntien taloudelliset resurssit pienenevät varsinkin väestörakenteeltaan voimakkaasti ikääntyvässä kunnissa. Nämä väestörakenteen muutokset vaikuttavat tulevana vuosina hyvin voimakkaasti siihen, miten kunnat pystyvät tarjoamaan palveluita asukkailleen. Kansallisena suuntana onkin palveluiden kanavoituminen yksityisen sektorin alueelle sekä ulkoistaminen. Informaatioteknologian ja kansainvälisyyden lisääntyminen vaikuttavat myös omalta osaltaan liikuntaan ja sen tulevaisuuteen.

Toiminnalla tuetaan heikoimmassa asemassa olevia ja parannetaan liikunnan keinoin asukkaiden omatoimista selviytymistä. Yhteistyö kansalaistoimijoiden ja muiden kuntien kanssa lisää palveluiden kannattavuutta, kattavuutta ja saavutettavuutta kuntalaisille.

3. PYHÄRANTA LIIKUNTAYMPÄRISTÖNÄ

Liikuntaympäristönä Pyhäranta tarjoaa kokoonsa nähden hyvät ja monipuoliset liikuntamahdollisuudet. Luonnonläheinen maalaisympäristö tarjoaa mahdollisuuksia ulkoiluun ja kolme liikuntasalia, sekä luistelukaukaloa mahdollistaa talven ajan liikkumisen kuntalaisille itselleen sopivalla tavalla mahdollisimman lähellä omaa asuinpaikkaa. Rohdaisissa oleva urheilukenttä tarjoaa mahdollisuuden yleisurheiluun ja jalkapalloon, sekä kentän välittömässä yhteydessä kunnan punttisalin. Kesäisin kunnan monet hiekkakentät, uimarannat ja tenniskentät ovat kunnan asukkaiden käytössä. Pururadat toimivat lenkkeilyyn kesäisin ja talvisin antavan mahdollisuuden hiihtoon. Reilassa on neljän väylän pituinen frisbeegolf-rata ja lisäksi Ihodessa on vuonna 2013 valmistunut Kirikallio DiscGolfPark.

Liite: Liikunnan palvelutuotanto Pyhärannassa

3.1 Kuntayhteistyö

Pyhäranta tekee vahvaa yhteistyötä liikunnan osalta kaikkien ympäröivien kaupunkien ja kuntien kanssa. ympäröivät kaupungit tarjoavat täydennystä Pyhärannasta puuttuviin liikuntamahdollisuuksiin ja Pyhärantalaisille järjestetään vuosittain uimakoulua esimerkiksi Uudenkaupungin uimahallissa. Koulut käyttävät uimaopetukseen myös Rauman uimahallia. Suunnistusta järjestää Vakka-Rasti. Vakka-Suomalainen yhteistyö näkyy muutenkin vahvana esimerkiksi erilaisten koulutusten ja tapahtumien järjestämisessä.

3.2 Kuntalais- ja seurakyselyt

Pyhärantalaisia kuullaan ja heidän toiveisiinsa pyritään vastaamaan mahdollisuuksien mukaan. Kuntalaiset tulevat kuulluiksi kyselyin, mutta palautetta otetaan vastaan myös kaikessa järjestetyssä toiminnassa. Monipuolisesti saadun palautteen mukaan on helpompi lähteä kehittämään liikuntatoimintaa vastaamaan asiakkaiden omia toiveita ja vaatimuksia. Syksyllä 2013 tehdyssä koko kunnan strategiaan liittyvässä kyselyssä näkemyksiä saatiin kerättyä myös liikuntaa koskevista asioista.

3.3 Toimintaympäristöanalyysi

LIIKUNNAN MARKKINOINTI JA BRANDI – PYHÄRANTA

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
kunnan ja järjestöjen ylläpitämät peruspalvelut kunnossa	ei omia erityispalveluita konkreettiset, uudet toimenpiteet puuttuvat

<p>vahva kulttuuriperintö sosiaaliset verkostot ("kylä kasvattaa" periaate, liikkuminen ja terveet elämäntavat ovat kunnioitettavia) vapaaehtoistyöntekijät (paneutuvia, innostuneita) henkilökunta hakee tietoa, taitoa</p>	<p>työntekijöiden vaihtuvuus, puuttuminen pitkät välimatkat vapaaehtoistyöntekijät (väsymistä näkyvissä, kiire, ajanpuute, ei riittävää taitoa) kunta "hajanainen", kolmiapilan muoto ei markkinoinnin ammattilaisia</p>
--	--

<p>VAHVISTAMINEN yhteydenpito, organisaatio, tiedotus, verkosto, markkinointi osaamisen vahvistaminen (asiakkaat, yhteistyökumppanit, henkilökunta, päättäjät) kannustaminen, palkitseminen</p>	<p>POISTAMINEN taloudellinen panostus innovatiivisuus ja pitkäjänteisyys työssä järjestöyhteistyön kehittäminen</p>
--	--

<p>MAHDOLLISUUDET kunnan toimijoiden, Vakka-Suomen seutukunnan ja Rauman seudun kyky toimia yhteistyössä palvelujen suunnittelussa ja järjestämisestä</p>	<p>UHAT määrärahojen, rajoituksen pieneneminen (lakisääteiset hoidetaan, ei muita) kunnan ja seutukunnan hajanaisuus</p>
--	---

<p>HYÖDYNTÄMINEN palveluketjujen kuntoon saattaminen, vastuiden selventäminen, liikuntastrategia yhteiset kilpailutetut ostopalvelut palveluihin, joita alueella ei tuoteta</p>	<p>TORJUMINEN tiedotus, asennemuokkaus (perheet, päättäjät)</p>
--	--

SWOT -ANALYYSI / työstetty 3/2013 työryhmässä / haastateltujen kommentit lisätty neliöihin

4. LIIKUNTAPALVELUT PALVELUNTUOTTAJANA

Pyhärannan kunnan liikuntapalvelut tähtäävät kuntalaisten hyvinvointiin tarjoamalla monipuolisesti palveluita kunnan asukkaille. Vapaa-aikatoimen kiinteä toimipiste sijaitsee Pyhärannan kunnanviraston alakerrassa osoitteessa Pajamäentie 4, 23950 Pyhäranta.

4.1 Vapaa-aikalautakunta

Pyhärannan vapaa-aikalautakunta vastaa kunnassa nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalveluista. Musiikkiopiston ja Vakka-Opiston Pyhärannassa tarjoamat palvelut kuuluvat myös lautakunnan toimialaan.

Liikunnan osalta tarjotaan kaikille ikäryhmille kattavia palveluita ja edistetään kunnan asukkaiden hyvinvointia yhteistyössä eri hallintokuntien, urheiluseurojen ja muiden tahojen kanssa.

Liikuntapalvelut ovat osa vapaa-aikalautakunnan hallitsemista ja ohjaavista palveluista. Palveluja kehitetään kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien taloudellisten tavoitteiden mukaisesti.

4.2 Liikuntapalveluiden palveluverkkosuunnitelma

Vapaa-aikatoimen lisäksi Pyhärannassa liikunnan tuottamisesta vastaavat myös liikuntajärjestöt ja muut yhdistykset. Vapaa-aikatoimen on huolehdittava sellaisten ryhmien liikuntamahdollisuuden tuottamisesta, jotka jäävät ilman mahdollisuutta liikuntaan muiden toimijoiden tuottamina. Monipuolisen liikuntamahdollisuuksien tuottaminen Pyhärannassa vaatii eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä.

Liikuntapaikkojen kunnossapidosta vastaa pääosin Pyhärannan tekninen toimi. Teknisen toimen ylläpitoalueisiin kuuluvat mm. urheilukenttä, hiekkakentät, nurmikentät, frisbeegolf radat, ulkojääkaukalot ja uimarannat.

Terveysliikunnan painopiste on ikääntyneille suunnattujen liikuntaryhmien järjestäminen. Aikuisille kuntalaisille on mahdollisuus yleisiin liikuntasalivuoroihin. Lisäksi vapaa-aikatoimi järjestää liikuntatapahtumia, esim. kesäisin uimakoulutoimintaa. Palveluilla on tavoitteena ohjata ja tukea aikuisten, sekä lasten mahdollisuutta liikunnan harrastamiseen.

4.3 Liikuntapaikkojen toimenpidesuunnitelma

Liikuntapaikat ovat liikuntapolitiikan konkreettisiin ja näkyvin tulos. Ulkoliikunnasta saatetaan siirtyä yhä enemmän sisäliikuntaan sääolosuhteiden takia. Uusia liikuntamuotoja kehittyä asiakastarpeiden ja valtakunnallisten kehityssuuntien mukaisesti, jolloin kysynnän vaihteluihin on vastattava mahdollisuuksien mukaan. Valtakunnallisella taloudellisella tilanteella on oma vaikutuksensa liikuntapalveluiden kävijämääriin. Palveluita kehitetään kysyntää vastaavaksi talouden sallimissa rajoissa. Liikuntapalvelut antaa joustavaa ja hyvää asiakaspalvelua, edistää yhteistoiminta eri toimijoiden välillä ja pitää liikuntapaikat käytössä silloin kun ihmisillä on aikaa harrastaa.

Liikuntapaikkojen kehittämiseksi tehty vuosittaiset alueiden kevät tarkastukset ja vuonna 2014 laaditaan kattavampi toimenpidelista, josta ilmenee eri liikuntapaikkojen nyky- tila ja vuositasolla vaadittavat perustarve- korjaustoimenpiteet vuosina 2014–2020. Suunnitelmassa otetaan huomioon kaikki kunnan ylläpitämät liikuntapaikat.

4.4 Liikunnanohjauspalvelun toimenpidesuunnitelma

Liikunnanohjauspalveluiden tavoitteena on järjestää toimintaa siten, että ne täydentävät palveluiden havaittuja puutteita. Ikääntyvien kuntalaisten määrän kasvu tulee lisäämään liikuntapalveluiden kysyntää. Ohjatun liikuntatoiminnan hyödyn ja merkityksen tiedostaminen kuntalaisille sosiaalisen ja terveydellisten vaikutusten kannalta vaikuttavat kysynnän lisääntymiseen. Kysynnän lisääntyessä asiakkaiden vaatimustaso tulee kasvamaan ja heidän tarpeisiin on pystyttävä vastaamaan asiantuntevasti. Yhteistyön merkitys eri palveluntuottajien kanssa tulee kasvamaan edelleen.

Kunta järjestää lapsille ja ikääntyville ohjattuja salliliikuntaryhmiä ja erityisesti Vakka-Suomen kansalaisopiston koko väestölle suunnattu ryhmäliikunta on suosittua. Kunnan liikuntatoimi järjestää lisäksi vuosittain yksittäisiä liikuntatapahtumia, kuten kunnanmestaruuskilpailuja, puulaakiturnauksia ja kuntotestejä.

4.5 Sidosryhmät

Liikuntapalveluiden asiakkaina ovat muun muassa urheiluseurat, koulut, päivähoito, kuntalaiset ja kunnan eri hallintokunnat. Palveluita kehitetään yhteistyössä eri asiakasryhmien kanssa, jotta palvelu ja kysyntä kohtaisivat mahdollisimman hyvin ja palvelisi kuntalaisten tarpeita niistä itsestään lähtien.

Liikuntapalvelut toimii yhteistyössä kunnan eri organisaatioiden kanssa. Tehokkaalla yhteistyöllä saavutetaan asiantunteva ja toimiva palvelutarjonta. Liikuntapaikkapalvelut toimivat yhteistyössä muun muassa teknisen toiminnan kanssa. Vapaa-aikatoimen yhteistyötahot kunnassa ovat muun muassa sosiaali-, sivistys- ja työterveyspalvelut. Kunta- ja seutuyhteistyötä kehitetään hyvien tulosten saavuttamiseksi ja kuntalaisten palvelun parantamiseksi.

Liikuntapalvelut kannustaa lapsia ja nuoria urheiluseurojen kanssa liikkumaan. Johtajatuksena liikuntapalveluiden toiminnassa on luoda ”elinikäinen kipinä liikuntaan”. Liikunta- ja urheiluseurat toimivat pääasiassa lasten ja nuorten varsinaisina liikuttajina ja liikuntapalvelut luo toimintaedellytyksiä muun muassa liikuntapaikkojen ja seuratuksien muodossa.

4.6 Organisaatio ja talous

Liikuntapalveluiden päätöksentekuelimenä on vapaa-aikalautakunta, joka ohjaa palveluiden toimintaa ja määrää toiminnan tavoitteet. Vapaa-aikatoimen henkilöstömäärä on 3. Vapaa-aikasihteeri, nuoriso-ohjaaja ja kirjastonhoitaja, jonka työkuvaan kuuluu lisäksi kulttuuripalvelut. Näiden työntekijöiden lisäksi toiminnassa on mukana tuntipalkattu nuorisotilavalvoja, sekä kesäisin uimaopettaja/kesätyöntekijöitä. Lisäksi käytetään ammattitaitoisia ohjaajia ostopalveluina tarvittaessa.

4.7 Avustukset

Liikuntapolitiikalla vahvistetaan kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten toimintaedellytyksiä liikuntajärjestöjen ja kanssa. Tukea suunnataan erityisesti nuorisotoimintaa ja terveysliikuntaa vahvistaviin hankkeisiin.

Liikuntalautakunta päättää urheilustipendein palkittavista pyhärintalaisista urheilijoista sekä liikuntatoiminta-avustuksien jakamisesta sääntöjen mukaisesti harkinnanvaraisesti talousarvion avustusmäärärahojen puitteissa. Kaikkiaan vapaa-aikatoimen avustuksiin varataan talousarviossa vuosittain noin 12 000 euroa.

5. LIIKKUVA PYHÄRANTA

Liikuntapalveluiden tärkein tehtävä on tarjota ennaltaehkäisevää liikuntaa kunnan asukkaille. Toimintakyvyn ylläpito liikunnan avulla tukee kuntalaisten pärjäämistä arjessa toimintakykyä ja hyvinvointia tarjoavan liikunnan avustuksella. Yhteistyön avulla voimavaroja tulisi kohdistaa siten, että tarjottu liikunta vastaisi kysyntää. Yhteistyön tiivistäminen ja tehostaminen tuovat lisää mahdollisuuksia vapaa-aikatoimen palveluihin. Mahdollisimman kattavan liikuntatarjonnan tarjoaminen kuntalaisille vaatii hyvää yhteistyötä niin urheiluseurojen, Vakka-Opiston, kuin muidenkin toimijoiden kanssa. Erityisesti kannustetaan kuntalaisia omaehtoisen liikunnan pariin tarjoamalla mm. liikuntavälinelainaamoja kirjaston yhteydessä.

5.1 Kehittämistavoitteet eriteltyinä taulukossa.

6. OHJELMAN TOTEUTUS JA SEURANTA

Viranomaistasolla toteutus viranomaistasolla ja raportointi lautakuntatasolla.

LIIKUNTAPOLIITTISEN OHJELMAN TAVOITTEET

Liikkuva pyhärintalainen = Hyvinvoiva pyhärintalainen

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Mittarit/arviointi
1. LIIKUNTAPAIKAT Liikuntapaikat ovat ajanmukaiset, riittävät ja käyttökelpoiset.	Tehdään peruskorjaus- ja investointisuunnitelmat, joissa otetaan huomioon pidemmän aikavälin muutokset ja kehityssuunnat. Toteutetaan peruskorjauksia ja investointeja määrärahojen sallimissa rajoissa.	vapaa-aikasihteeri rakennustarkastaja ltk:t	Liikuntatilojen käyttömäärät ja käyttöasteet
2. KAAVOITUS Uusien asuinalueiden yhteydessä huomioidaan liikuntaolosuhteet ja liikuntapaikat	Tiivis yhteistoiminta kaavoituksen ja mittauksen kanssa	tekninen ltk viranhaltijat	Vuosittaiset suunnittelukokoukset
3. LÄHILIIKUNTAPAIKAT Lähiliikuntapaikat ovat kaikkien saavutettavissa ja tavoitettavissa. Lähiliikuntapaikat toimivat eri-ikäisten yhteisinä liikuntatiloina sekä samalla kohtaamispaikkoina, jolloin lähiliikuntapaikat lisäävät yhteisöllisyyttä.	Lähiliikuntapaikkojen sijoittuminen kuntarakenteessa on huomioitu ja huomioidaan maankäytönsuunnittelun yhteydessä. Lähiliikuntapaikat ja niiden tarve kartoitetaan sekä jo olemassa olevat pidetään kunnossa tai peruskorjataan. Lähiliikuntapaikkojen tavoitettavuutta lisätään kuntalaisten informoimisella. Ohjatun toiminnan osalta kartoitetaan mahdollisuudet järjestää yhteistä toimintaa, esimerkiksi ottaen mallia puistojumpista.	vapaa-aikasihteeri rakennustarkastaja sivistystoimenjohtaja/koulujen johtajat	Toteutuneet lähiliikuntapaikat
4. MAASTOREITIT JA KUNTORADAT Maasto- ja kuntoreittien yhteyksien parantaminen.	Huomioidaan reittien kunnossapitomahdollisuudet korjaustoimenpidesuunnitelmassa. Ylikunnalliset ulkoilureitistöt lisäävät mahdollisuuksia merkittävästi ja niitä kehitetään sekä suunnitellaan kuntalaisia palveleviksi kokonaisuuksiksi.	rakennustarkastaja tekninen ltk	Toteutuneet rakennushankkeet
5. INVESTOINTIHANKKEEN YHTEISTYÖ MALLI Tavoite: Kunnan, seurojen, yritysten ja sijoittajien välisen yhteistyömallin	Luodaan yhteiset pelisäännöt toimintaan eri osapuolien välille. Yrityksien kanssa käydään neuvotteluja, jotta hankkeille saataisiin lisärahoitusta.	vapaa-aikasihteeri/rakennustarkastaja yhdistykset yrittäjät	Valmis toimintamalli

rakentaminen ja kehittäminen erilaisten yhteishankkeiden käyttöön ja toteutukseen.		ltk:t	
6. PALVELUSOPIMUSJÄRJESTELMÄ Tavoite: Kunnan sisäisen palvelusopimusmallin kehittäminen.	Toimenpide: Luodaan yhteiset pelisäännöt ja malli toimintaan.	vapaa-aikasihteeri rakennustarkastaja	Mittari: Palvelusopimusmallin käyttöönotto
7. TALOUS Tavoite: Toimintatuotoilla katetaan osa toimintamenoista	Toimenpide: Talouden seuranta ja suunnittelu sekä tuottojen nostaminen markkinoinnilla ja palvelun laajentamisella.	vapaa-aikasihteeri	Mittari: Talousluvut
8. AVUSTUKSET Tavoite: Avustusmäärärahojen määrä on riittävä. Tuetaan seurojen ja muiden järjestöjen toimintaa. Pitää pystyä vastaamaan paremmin haasteisiin, joita lisääntynyt avustushakemusten määrä tuo.	Toimenpide: Avustusmäärärahojen osuutta toimintatuotoista kasvatetaan samalla kun pyritään lisäämään toimintatuottoja.	vapaa-aikasihteeri vapaa-aikalautakunta	Mittari: Talousluvut
9. IKÄÄNTYNEET JA ERITYISRYHMÄT Tavoite: Ikääntyneille ja erityisryhmille suunnatun monipuolisen, kohdennetun liikuntatarjonnan tuottaminen kattavasti ja tarkoituksenmukaisesti, asiakkaiden tarpeet sekä kysyntä huomioiden.	Toimenpide: Verkostoituminen ja yhteistyön tehostaminen eri toimijoiden kanssa. Tiedottamisen kehittäminen ja tehostaminen	vapaa-aikasihteeri vanhusneuvosto Pyhärannan Eläkeläiset	Mittari: Ikääntyneille ja erityisryhmille suunnatun liikuntatoiminnan ja ohjaustuntien lukumäärä ja sen vuosittainen kehittyminen. Ikääntyneille ja erityisryhmille suunnattuun toimintaan osallistuvien määrä ja sen vuosittainen kehittyminen.

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Mittarit/arviointi
<p>10. TERVEYSLIIKUNTA Tavoite: Mahdollisimman monen, terveytensä ja heikenneen toimintakyvyn kannalta liian vähän liikkuvan kuntalaisen saaminen mukaan liikuntatoimintaan osana ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa.</p>	<p>Toimenpide: Tarpeen kartoittaminen ja matalan kynnyksen liikuntaryhmien määrän lisääminen aikuisväestölle sekä erityisryhmille kohderyhmän mukaisesti. Tiedottamisen tehostaminen kohderyhmä huomioiden.</p>	<p>vapaa-aikasihteeri ohjaajat</p>	<p>Mittari: Ohjaustuntien lukumäärä ja sen kehittyminen sekä ohjaustuntien kävijämäärä kaudessa.</p>
<p>11. LIIKUNTATAPAHTUMAT Tavoite: Yksittäisten kuntalaisille suunnattujen liikuntatapahtumien ja -päivien järjestäminen.</p>	<p>Toimenpide: Tapahtumien sisällyttäminen liikunnanohjauspalveluiden vuosisuunnitelmaan.</p>	<p>ohjaajat vapaa-aikasihteeri</p>	<p>Mittari: Yksittäisten liikuntatapahtumien lukumäärä vuodessa.</p>
<p>12. SUVAITSEVAISUUS JA KANSAINVÄLINEN TOIMINTA Tavoite: Suvaitsevaisuuden lisääminen liikunnan keinoin.</p>	<p>Toimenpide: Kansainvälisten nuorten ryhmätapaamisten tai muun kansainvälisen tapahtuman järjestäminen vähintään joka toinen vuosi yhteistyössä nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa.</p>	<p>vapaa-aikasihteeri ohjaajat</p>	<p>Mittari: Kansainvälisten tapahtumien ja niihin osallistuneiden pyhärantalaisten määrä kahdessa vuodessa.</p>
<p>13. LIIKUNNAN VERTAISOHJAAJAT Tavoite: Saada aktiivisia ikääntyneitä ja koululaisia vertaisohjaajiksi. Tavoitteena sitä kautta saada laaja joukko ikääntyneistä liikkumaan omien mieltymyksien mukaisesti niin, että se vastaa ikääntymisen tuomiin haasteisiin.</p>	<p>Toimenpide: Luodaan aktiivisille ikääntyneille koulutuspaketti muiden ikääntyneiden ohjaamiseen ja ohjeistamiseen liikunnallisesti. Nämä ikääntyneet toimivat vertaisohjaajina jatkossa muille ikääntyneille. Koulutuspaketin on tarkoitus sisältää laajasti informaatiota asiaa koskien sekä selkeät ohjeet asioista, mitä tulee ottaa huomioon ikääntyneiden ihmisten liikuttamisessa.</p>	<p>vapaa-aikasihteeri</p>	<p>Mittari: Koulutusohjeet laadittu ja koulutus aloitettu sekä vertaisohjaajat toiminnassa.</p>

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho	Mittarit/arviointi
<p>14. LIIKUNNAN NEUVOTTELUKUNTA Tavoite: Perustetaan liikunnan neuvottelukunta yhteistoiminnassa seurojen kanssa kehittämään liikuntatarjontaa Pyhärannassa huomioiden lasten ja nuorten tasa-arvoisuus sekä matalan kynnyksen liikuntatoiminta.</p>	<p>Toimenpide: Toimintasuunnitelman laadinta, kehittämisspalaveri seurojen kanssa ja neuvottelukunnan perustaminen ja pelisääntöjen laadinta.</p>	<p>vapaa-aikasihteeri</p>	<p>Mittari: Neuvottelukunta perustettu ja kokoontuu noin 2 kertaa vuodessa.</p>
<p>15. KANSALLISET LIIKUNTAOHJELMAT Tavoite: Osallistutaan liikuntaohjelmien toteuttamiseen aktiivisesti.</p>	<p>Toimenpide: Seurataan aktiivisesti uusien ohjelmien käynnistymistä ja selvitetään mahdollisuuksia osallistua niihin ja kehittää toimintaa niiden kautta.</p>	<p>vapaa-aikasihteeri muut toimialajohtajat</p>	<p>Mittari: Osallistuminen vähintään yhteen käynnistyvään ohjelmaan.</p>
<p>16. TIEDOTTAMINEN Tavoite: Liikunnan tiedottaminen saavuttaa eri välinein kaikki pyhärantalaiset</p>	<p>Toimenpide: Valmistellaan tiedotus- ja markkinointisuunnitelma ja hyödynnetään tulevaisuudessa sosiaalisia medioita yhdessä perinteisten välineiden kanssa.</p>	<p>vapaa-aikasihteeri</p>	<p>Mittari: Tiedotus- ja markkinointisuunnitelma on laadittu.</p>